

Vraag en antwoord project Windenergie Parkstad-Zuid – 9 december 2019

Windenergie

Waarom hebben we windenergie nodig?

Het klimaat verandert door de toename van CO₂ (kooldioxide) in de atmosfeer. CO₂ komt vrij bij verbranding van fossiele brandstoffen. Door wereldwijde toenemende vraag naar energie (elektriciteit, autobrandstof en warmte) krimpt de voorraad fossiele brandstoffen, maar tegelijkertijd neemt de CO₂ uitstoot toe. Daardoor stijgt de temperatuur op aarde en dus ook in Limburg en Parkstad. Dit heeft een groot effect op de zeespiegel, het landschap en op ons eigen bestaan. Om de uitstoot van CO₂ te verminderen, moeten we meer duurzame energie opwekken zoals zonne-energie en windenergie. De opwek van duurzame energie zal nooit alleen met zonnepanelen kunnen gebeuren. Op korte termijn hebben we ook windenergie nodig om de uitstoot van CO₂ te verminderen. Windmolens zijn uiterst effectief, leveren veel elektriciteit en hebben slechts een beperkt ruimtegebruik.

Welke (inter-)nationale afspraken zijn er?

Op internationaal niveau is in 2015 in Parijs een klimaatverdrag afgesproken om de uitstoot van CO₂ te verminderen. In Europa was al eerder afgesproken dat Nederland in 2020 minimaal 14 procent duurzame energie produceert. Het Kabinet vertaalt de doelstelling uit het klimaatverdrag van Parijs nu met partners in het Klimaatakkoord, waarbij het vaststaat dat uiteindelijk op regionaal – en lokaal schaalniveau projecten moeten worden gerealiseerd.

Wat moet er gebeuren om de doelstellingen te bereiken?

De gemeenten in Parkstad zetten als eerste in op het verminderen van het huidige energiegebruik: energiebesparing is de belangrijke eerste stap. De energievraag die na besparing overblijft, moet duurzaam in de regio worden opgewekt. Naast zonne-energie, bio-energie en aardwarmte is het nodig dat er ook windmolens worden gerealiseerd. Het verduurzamen van de energieproductie vermindert het verbruik van milieuvriendelijke en steeds schaarser en duurder wordende fossiele brandstoffen. Het maakt ons ook minder afhankelijk van andere landen. In de realisatie van projecten is de samenwerking tussen overheden, het bedrijfsleven, initiatiefnemers en de samenleving van groot belang. De sleutel tot succes ligt in die samenwerking.

Hoeveel windenergie moeten we opwekken?

Het centrale doel uit het Nederlands Klimaatakkoord is om in 2030 de Nederlandse CO₂-uitstoot met 49% te verminderen. Parkstad wil hier zoals vastgelegd in haar energiebeleid PALET (Parkstad Limburg Energie Transitie), een bijdrage aan leveren door de komende jaren 19 windmolens te realiseren. Dit komt neer op een bijdrage van 1/6^e tot 1/3^e deel van de provinciale windenergieopgave.

Hoeveel energie wekken windmolens op?

Een windmolen (3 MW) levert per jaar elektriciteit op voor 2.000 tot 3.000 huishoudens.

Hoe lang gaat een windmolen mee?

Een windmolen heeft een gemiddelde technische levensduur van zo'n 20 - 25 jaar.

Wat gebeurt er met de windmolens aan het einde van hun levensduur?

Windmolens zijn economisch afgeschreven na een jaar of 15, hun levensduur is zo'n 20 tot 25 jaar. Daarna worden ze afgebroken of bekeken of langer doordraaien nog een optie is.

Hoe hoog worden de windmolens?

De windmolens die nu worden gerealiseerd in Nederland zijn circa 200 meter hoog (de ashoogte circa 130 meter en de tiphoogte circa 70 meter).

Waarom moeten windmolens zo hoog worden?

Hoe hoger een windmolen is, hoe groter de opbrengst aan duurzame elektriciteit wordt. Twee keer zo grote wieken betekent vier keer meer opbrengst aan elektriciteit.

Hoeveel plaats nemen windmolens in beslag?

De fysieke ruimte is heel beperkt, ongeveer 1000 m². De milieuruimte kan variëren afhankelijk van de locatie.

Wat is de minimale afstand van een windmolen tot bebouwing?

Die is er niet, er zijn wel normen waar aan voldaan moet worden (bijvoorbeeld geluid). In de praktijk komt dit naar schatting neer op minimaal 350 tot 400 meter.

Is windenergie financieel rendabel?

Uitgaande van enkel de kostprijs is windstroom de goedkoopste vorm van schone energie. Maar dat staat in schril contrast met de huidige energieproductie. Kerncentrales en steenkolencentrales produceren goedkoper elektriciteit dan windmolens. Windenergie kan daardoor op dit moment niet concurreren met fossiele/grijze energie. Maar het Rijk wil over op duurzame energie. In het regeerakkoord is onder andere opgenomen dat uiterlijk in 2030 alle kolencentrales dicht zijn. Daarom stimuleert het Rijk de opwekking van duurzame energie met de zogenaamde SDE+ regeling (Stimulering Duurzame Energie) waardoor o.a. windenergie kan concurreren met fossiele/grijze energie.

Wordt de CO₂ uitstoot van het maken van de windmolens terugverdiend?

Ja, gemiddeld wordt dit in een half jaar terugverdiend.

Waarom staan er zo vaak windmolens stil?

Er zijn vier redenen te noemen waarom windmolens stilstaan. Ten eerste staan ze stil als er te weinig wind is. Als er daarentegen te veel wind staat, worden ze vaak uit veiligheidsoverwegingen stilgezet. Soms staan windmolens ook stil vanwege onderhoud of een storing. Tot slot zijn de meeste windmolens uitgerust met een automatische stilstandvoorziening en staan ze stil wanneer ze, vanwege de stand van de zon op dat moment, de norm voor slagschaduw overschrijden.

Waarom worden de windmolens niet op zee geplaatst?

Er worden ook windmolens op zee geplaatst, maar dat is niet genoeg en de ruimte op zee is ook beperkt. Windmolens op land zijn evengoed nodig om te kunnen voorzien in de behoefte aan duurzame elektriciteit. Over deze verdeling zijn afspraken gemaakt in het Nederlands Klimaatakkoord.

Waarom windmolens in Zuid-Limburg?

Niet alleen de Provincie Limburg heeft afspraken gemaakt over verduurzaming van de energieproductie. In september 2013 hebben Stadsregio Parkstad Limburg en de bestuurders van de acht Parkstadgemeenten ook een ambitie uitgesproken over de toekomstige energievoorziening. Deze energievoorziening moet vooral betrouwbaar, schoon én betaalbaar zijn. Onder regie van de Stadsregio en in samenspraak met de Parkstadgemeenten, is die ambitie vormgegeven in het 'PALET' beleid (Parkstad Limburg Energie Transitie).

Uit PALET blijkt, hoeveel energie op dit moment in de diverse sectoren wordt gebruikt en hoeveel daarop in de toekomst bespaard kan worden. Maar ook hoeveel hernieuwbare energieopwekking acceptabel en passend in de regio kan worden opgewekt, om in 2040 een energieneutrale regio te zijn. Om de gestelde doelen te bereiken, is windenergie hard nodig.

Waarom investeren gemeenten in windmolens? Is dat wel rendabel, kun je niet beter duidelijke afspraken maken met bestaande maatschappijen?

Het is op dit moment nog niet bekend of de gemeente financieel gaat bijdragen aan windmolens. We staan voor een gezamenlijke opgave. Uitgangspunt blijft dat we energie in de regio gaan opwekken en de opbrengst in de regio blijft. Niet vanuit concurrentie maar samen met partners willen we dat gaan opzetten. Dat kan met een of meerdere bekende energiemaatschappijen. We sluiten niet uit dat er voor een andere vorm gekozen gaat worden met lokale energiecoöperaties. In de komende weken gaan we samen hierover nadenken.

Hoe wordt omgegaan met piek- en dalverbruik?

Met wind en zon heb je geen continue levering. Daar denken we samen met netbeheerders over na. Batterijen met een backup-systeem zijn een mogelijke oplossing.

Windenergie in Parkstad-Zuid

Wat wordt er in Parkstad aan de energietransitie gedaan?

De samenwerkende gemeenten in Parkstad Limburg (Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal) werken vanaf 2013 aan de energietransitie, genaamd "Parkstad Limburg Energie Transitie" (PALET). De gemeenteraden hebben een energietransitie-beleid vastgesteld en er ligt een programma om de komende jaren via projecten, acties en maatregelen de doelstellingen voor energiebesparing en duurzame energieopwekking te realiseren. Een van de voorbeeldprojecten is het Zonnepanelenproject Parkstad waar al 4.000 huishoudens aan deelnemen. Het doel van de samenwerkende Parkstad-gemeenten is om in 2040 een energieneutrale regio te zijn: alle energie die dan nodig is, wordt in de regio op een duurzame wijze opgewekt. Inwoners en bedrijven beschikken dan over schone, betrouwbare en betaalbare energie.

Als er een project Parkstad-Zuid is, is er dan ook een project Parkstad-Noord of West?

Dit is één van de zoekgebieden voor windenergie. Er zijn meerdere plekken in Parkstad die onderzocht worden zoals bedrijventerrein De Koumen, de Oostflank van Brunssum of Abdissenbosch in Landgraaf.

Wat houdt het initiatief 'Windenergie Parkstad-Zuid' in?

De gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld hebben de handen ineengeslagen om met de realisatie van windmolens in Parkstad-Zuid samen duurzame energie op te wekken. De komst van windmolens draagt bij aan een energieneutraal Parkstad in 2040. De gemeenten vinden het belangrijk dat omwonenden deelnemen in het proces en de omgeving profiteert van de windmolens.

Waar willen we windmolens gaan realiseren?

De kansrijke gebieden voor windmolens zijn op hoofdlijnen bepaald en vastgelegd in het kaderstellende energietransitiebeleid PALET. Eén van de gebieden die daarin is benoemd, is Parkstad-Zuid.

Hoe worden de locaties van de windmolens in Parkstad-Zuid gekozen/bepaald?

De precieze locatiekeuze wordt door diverse factoren bepaald. De drie gemeenten in Parkstad-Zuid (Heerlen, Kerkrade en Simpelveld) gaan samen op zoek naar welke kansrijke locaties in het proces verder worden uitgewerkt. De omgeving wordt gevraagd hierin mee te denken tijdens zogenoemde ontwerpateliers. Mede op basis van deze input wordt een voorstel gedaan over welke locaties kansrijk zijn en hoe deze locaties ontwikkeld gaan worden. Op basis van die keuzes worden de benodigde procedures (ruimtelijk en vergunning) in gang gezet. Er zijn ook wettelijke eisen gesteld aan windmolens ten aanzien van geluid, slagschaduw, veiligheid en flora en fauna. Daar wordt uiteraard ook rekening mee gehouden bij de keuze voor een locatie.

Hoeveel windmolens worden er geplaatst in Parkstad-Zuid?

We verwachten dat er ruimte is om vier tot acht windmolens te kunnen plaatsen.

We hebben twee windmolens gehad in Parkstad-Zuid, nabij de Locht in Kerkrade. Waarom zijn deze verdwenen?

Voor dit project bij de Locht was 10 jaar subsidie toegekend. Na afloop van deze periode heeft eigenaar Eneco onderzocht of dit project nog voldoende rendabel was. De eigenaar Eneco vond dit project onvoldoende rendabel en heeft de windmolens in de verkoop gedaan. Er is geen partij gevonden die de windmolens op dezelfde locatie wilde exploiteren. De windmolens zijn uiteindelijk verkocht en staan nu in Polen.

Zijn er Parkstad-gemeenten betrokken bij Eneco?

Nee.

Welke initiatieven zijn er nog meer in Parkstad om de energiedoelstellingen te bereiken?

Er zijn diverse andere initiatieven in Parkstad om de energiedoelstellingen te bereiken:

- In Simpelveld is een vergunning verleend voor een zonnepanelenproject;
- In het gebied Locht Zuid Kerkrade is een vergunning verleend om een zonnepark (+/- 13 hectare) te realiseren;
- Op het bedrijventerrein Dentgenbach is een vergunning verleend voor het realiseren van een zonnepark (+/- 1,5 hectare);
- Op verschillende daken van particulieren en bedrijven in de regio wordt zonne-energie opgewekt;
- Initiatief om windenergie te realiseren in de gemeente Landgraaf en de gemeente Brunssum;
- Mijnwater-project in Heerlen.

Is er voor de gebieden die in aanmerking komen voor windenergie een wijziging van het bestemmingsplan nodig?

We moeten voor die gebieden inderdaad de bestemming aanpassen.

Hoe kan het dat over de grens hele andere dingen gelden dan in onze regio? Denk aan aardgas. Wij moeten ervan af en in Duitsland krijg je subsidie als je aan het aardgas gaat. Hoe zit dat?

In Duitsland worden momenteel nog veel woningen verwarmd met het stoken van olie en bruinkool. Deze fossiele brandstoffen zijn qua CO₂ uitstoot en impact op het milieu nog slechter dan aardgas. Op termijn (2050) moeten ze in Duitsland ook van het aardgas af. Ieder land moet zijn energievoorziening verduurzamen en eigen maatregelen treffen. Duitsland gebruikt aardgas daarom als transitie-middel om op termijn op een CO₂ neutrale manier woningen en water te verwarmen. Met duurzame energie loopt Duitsland voor op Nederland.

Er komen aan de Duitse kant van de grens wellicht meer grote windmolens. Waarom kan de kabel niet naar Nederland worden doorgetrokken? Waarom niet meer samenwerken en Nederland ook laten profiteren?

Op dit moment is dat niet mogelijk vanwege de geldende Europese en landelijke wetgeving.

Klopt het dat er in Nationaal Landschap Zuid-Limburg geen windmolens mogen komen?

In Nationaal Landschap Zuid-Limburg mogen geen windmolens komen. Simpelveld ligt in zijn geheel in het nationaal landschap. Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg biedt wel mogelijkheden om aan de randen van dit Nationaal Landschap ruimte te zoeken voor windenergie.

In hoeverre wordt rekening gehouden met het nationale transportnetwerk?

Daar wordt rekening mee gehouden. We zijn in overleg met, en stemmen af met de regionale netbeheerder.

Project en proces

Wat is de planning voor het project?

We starten nu met dit project. Er moet nog veel uitgezocht worden dus een precieze planning is niet te geven. We vinden afstemming met de inwoners belangrijk. Naar verwachting wordt over 1 à 1,5 jaar de eerste vergunning aangevraagd voor windmolens. De bouw zal daarom niet eerder dan in 2023 starten.

Welke eisen stellen de gemeentes aan de ontwikkeling?

Uiteraard moeten de windmolens voldoen aan alle wettelijke eisen. Daarnaast moet er voordeel zijn voor de (direct) omgeving (bewoners en ondernemers). Dit kan bijvoorbeeld door het financieel participeren, instellen van een omgevingsfonds of korting op de energierekening. Hoe deze participatie vorm te geven bepalen we graag samen met de omgeving.

Welke besluitvorming heeft al plaatsgevonden?

De gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld hebben besloten om in gezamenlijkheid de mogelijkheden voor windenergie in Parkstad-Zuid te gaan verkennen vanwege het gemeente overstijgende karakter, zowel ruimtelijk als wat betreft direct belanghebbenden. Dit besluit is in juni 2019 door de colleges B&W van de drie gemeenten genomen en met een raadsinformatiebrief kenbaar gemaakt aan de gemeenteraden.

Is de beslissing over waar windmolens komen te staan niet al genomen?

Nee, dat is absoluut niet het geval. De gemeenten willen samen met de omgeving het proces aangaan.

Wie bepaalt uiteindelijk?

Voor het plaatsen van windmolens in Parkstad-Zuid moet er een planologische procedure worden doorlopen. De gemeenteraad moet daarin uiteindelijk besluiten. De werkgroep uit de omgeving adviseert de gemeente in dit besluit.

Gaan de windmolens niet door als er onvoldoende draagvlak is?

Draagvlak is geen wettelijke verplichting, maar de gemeenten hechten hier wel heel veel waarde aan. Draagvlak is niet een resultaat van een proces waarbij een gemeente of initiatiefnemer iets voor 99,9% uitwerkt en vervolgens voorlegt aan de omgeving. Draagvlak betekent voor de gemeenten dat overheden en de omgeving samen het plan uitwerken waarbij uiteindelijk zo veel mogelijk mensen er achter kunnen staan. Daarom willen ze graag dat de omgeving meedoet vanaf de start van het project en vandaar ook dat dit initiatief op deze manier is genomen.

Hoe worden inwoners betrokken?

De gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld streven naar zo veel mogelijk betrokkenheid van de omgeving vanaf de start van het project. Daarom heeft er op 25 november 2019 een startbijeenkomst plaatsgevonden, waarvoor circa 19.000 betrokkenen (o.a. bewoners, bedrijven en andere partijen zoals energiecoöperaties en natuurorganisaties) uit de omgeving waren uitgenodigd om te worden geïnformeerd over de start van het project. Tijdens deze startbijeenkomst (waarbij circa 200 betrokkenen aanwezig waren) is een oproep gedaan voor het instellen van een werkgroep die meedenkt over participatie- en locatiemogelijkheden. Naar aanleiding van deze oproep hebben zich inmiddels 45 personen aangemeld voor de werkgroep.

Kunnen inwoners meedoen/ mee profiteren?

De gemeenten vinden het van groot belang dat inwoners kunnen profiteren van dit project. Hoe dit precies vorm krijgt, wordt in overleg met de inwoners uitgewerkt.

Hoeveel van de lusten is voor de bewoners?

Dat is op dit moment nog niet duidelijk. Dat is elke keer maatwerk. We starten nu het proces waarin we gezamenlijk gaan kijken met de omgeving hoe groot de voordelen kunnen zijn.

Zien we de lusten ook terug op de energierekening?

Dat is één van de mogelijkheden om lusten terug te laten vloeien in het gebied.

Is er een mogelijkheid dat het niet doorgaat? Bijvoorbeeld als er geen draagvlak is?

De gemeenten hebben uitgesproken dat ze in dit gebied windmolens willen realiseren. Nemen de gemeenten zelf niet de regie dan bestaat het risico dat vanuit nationaal of provinciaal niveau maatregelen/ontwikkelingen worden opgelegd.

Wie financiert windmolens? Gaat dit via subsidie of kunnen mensen zich inkopen?

Een deel zal van de bank komen. Ongeveer 20% eigen vermogen moet worden ingebracht. Dat kunnen inwoners bijvoorbeeld samen doen. Ook bedrijven zouden hier aan mee kunnen doen. Dat gaan we samen komende periode uitzoeken.

De effecten

Wat zijn de effecten van de windmolens op de directe omgeving?

Dat is sterk afhankelijk van waar de windmolens worden geplaatst en waar iemand woont. Bij de plaatsing van windmolens wordt onder andere rekening gehouden met gevolgen voor geluid, natuur, slagschaduw, veiligheid en landschap. Daarnaast leveren windmolens schone energie en door het voordeel in het gebied te laten landen kan dit positieve effecten hebben voor de directe omgeving, inwoners en bijvoorbeeld buurtprojecten.

Welke geluidseffecten kunnen we verwachten?

Windmolens maken geluid doordat de wieken (rotorbladen) draaien door de wind. Ook maken de ronddraaiende delen in de windmolens bovenin geluid. De huidige generatie windmolens zijn dermate goed geïsoleerd of hebben zelfs geen tandwielkast meer, waardoor dit geluid niet meer te horen is. De enige waarneembare geluidsbron is de verplaatsing van lucht door de rotorbladen.

Wordt windmolengeluid als hinderlijk ervaren?

Of windmolengeluid als hinderlijk wordt ervaren, verschilt van persoon tot persoon. Vorming van windmolengeluid hangt af van een aantal factoren. Om te beginnen moeten de relatief lage niveaus van windmolengeluid te onderscheiden zijn van andere (achtergrond)geluiden. Overdag en zeker in een omgeving met veel bestaande geluidbronnen, zoals een snelweg en industrie-activiteiten, is dat vaak niet het geval. Het geluid van de windmolens levert slechts een zeer beperkte bijdrage aan het totale geluid dat hoorbaar is in de omgeving. Dit hangt ook af van de windrichting.

Zijn er geluidsnormen?

In de Nederlandse wet zijn geluidsnormen vastgelegd die omwonenden moeten beschermen tegen onnodig omgevingsgeluid, zo ook tegen windmolengeluid. Deze normen voorzien in bescherming tegen alle vormen van geluid, waaronder het (ritmisch) 'zoeven' en het aandeel laagfrequent geluid. Vanzelfsprekend zullen de geluidsnormen bij woningen in de omgeving niet worden overschreden. De geluidsnorm is 47 dB overdag en 41 dB in de nacht op de gevel van een woning.

Krijgen we last van slagschaduw van de windmolens?

Als de zon op de mast en rotor van een windmolen schijnt, leidt dit tot een stilstaande en/of bewegende schaduw op de grond: slagschaduw. Ook de hinder van deze slagschaduw wordt getoetst aan de daarvoor geldende wettelijke normen. Als de norm voor slagschaduw dreigt te worden overschreden, worden windmolens automatisch stilgezet. Zo blijft de hinder van slagschaduw beperkt.

Krijgen we last van de verlichting van windmolens?

In het Verdrag van Chicago (een overeenkomst voor de internationale burgerluchtvaart) is vastgelegd dat obstakels van 150 meter en hoger verplicht zijn verlichting te hebben vanwege de luchtverkeersveiligheid. In Groningen loopt momenteel een pilot om te onderzoeken of het mogelijk is de verlichting op windmolens pas/alleen in te schakelen als er bedrijvigheid is in de lucht. Er wordt gekeken in hoeverre met een beperking van de uitstraling van de bakenverlichting (in overeenstemming met de richtlijnen van Inspectie Leefomgeving en Transport) rekening kan worden gehouden. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in dit project.

Wat zijn de effecten op onze gezondheid?

Hier is de afgelopen jaren intensief onderzoek naar gedaan door onder andere het RIVM, de GGD en de Wereldgezondheidsraad. In het kader van andere windparken elders in Limburg en Nederland is hier uitgebreid naar gekeken en voor die projecten is er een duidelijke conclusie. Hinder door windmolengeluid is niet uit te sluiten (net als bij andere vormen van geluid), maar voor de genoemde effecten op de gezondheid is tot op heden geen enkel bewijs gevonden.

Hoe zit het met de veiligheid van de windmolens?

Windmolens moeten aan de geldende wettelijke veiligheidseisen voldoen. Hierop wordt getoetst bij de aanvraag en verlening van de vergunningen. Wij houden rekening met de wettelijke en onderzochte veiligheidseisen. Gebruikelijk is dat we de windmolens plaatsen op gepaste afstand van woningen of andere functies waar mensen verblijven of die gevoelig zijn.

Welke invloed hebben windmolens op natuur en dieren?

Windmolens kunnen invloed hebben op natuur en dieren. De precieze invloed is uiteraard afhankelijk van waar de windmolens worden geplaatst. De Wet Natuurbescherming stelt voorwaarden aan het mogelijk effect dat de windmolens kunnen hebben op deze flora en fauna.